

Keskipitkän aikavälin ilmastopoliittinen suunnitelma (KAISU)

Muistio on laadittu tekoälyllä mainittujen lähteiden pohjalta¹

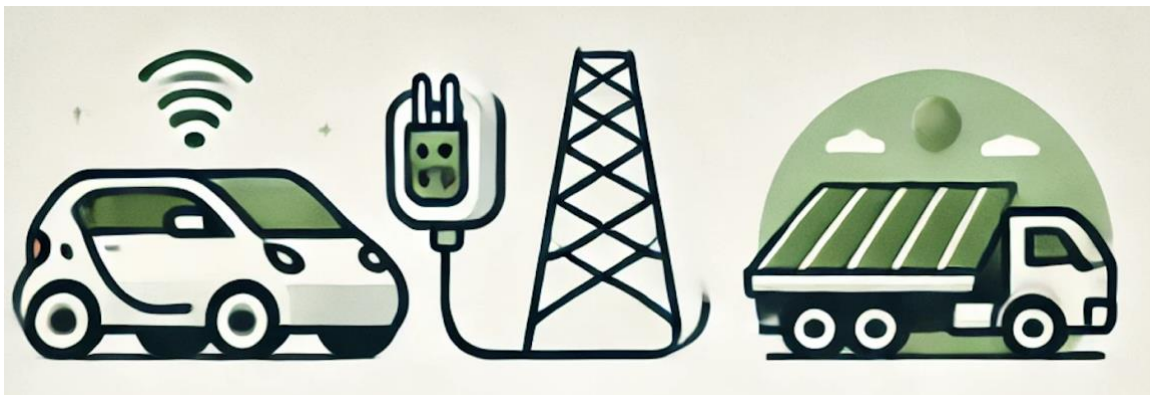
Mikä on KAISU?

Keskipitkän aikavälin ilmastopoliittinen suunnitelma (KAISU) on Suomen ilmastopoliittikan keskeinen työkalu, joka perustuu ilmastolakiin ja laaditaan kerran vaalikaudessa. Sen pääasiallinen tehtävä on määrittellä tarvittavat toimenpiteet, joilla saavutetaan taakanjakosektorille asetetut päästövähennystavoitteet. Taakanjakosektoriin kuuluvat liikenne, maatalous, rakennusten erillislämmitys, työkoneet, jätehuolto ja F-kaasut.

KAISUn sisältö on tarkasti säädelty ilmastolaissa, mutta siihen voidaan lisätä myös muita tarpeellisia osia. KAISUn tehtävänä on varmistaa, että ilmastopoliittikka on pitkäjänteistä, ennakoitavaa ja oikeudenmukaista. Samalla pyritään luomaan avoin suunnitteluprosessi, jossa eri yhteiskunnan tahot voivat osallistua ja vaikuttaa.

Uuden KAISUn valmistelu

Tällä vaalikaudella uuden KAISUn valmistelu aloitettiin vuoden 2023 lopulla ja sen on tarkoitus valmistua vuonna 2025. Valmistelussa hyödynnetään uusimpia skenaariolaskelmia ja vaikutusten arviointeja, joita tuottaa muun muassa KEITO-hanke. Uuteen suunnitelmaan sisältyy konkreettisia ja sektorikohtaisia toimia, joiden avulla saavutetaan sekä vuoden 2030 päästövähennystavoitteet että hiilineutraaliustavoite vuodelle 2035. Valmisteluprosessi on avoin ja osallistava. Mukana ovat keskeiset ministeriöt, sidosryhmät ja eri yhteiskunnan tahot, kuten nuorten edustajat ja Saamelaiskäräjät.

Miksi KAISU laaditaan?

KAISUn tavoitteena on edistää Suomen siirtymää kohti hiilineutraaliutta vuoteen 2035 mennessä. Se tukee EU:n ilmastotavoitteita ja auttaa Suomea noudattamaan taakanjakoasetuksen mukaista päästövähennysuraa. Vuoden 2022 ilmastolain uudistuksen myötä päästövähennystavoitteet on asetettu vuosille 2030, 2040 ja 2050.

KAISU mahdollistaa tarvittavien toimenpiteiden suunnittelun ja toimeenpanon siten, että vuosittaiset päästökiintiöt pienenevät asteittain kohti vuoden 2030 tavoitetta. Se antaa eduskunnalle ja yhteiskunnalle ajankohtaista tietoa ilmastopolitiikan tilanteesta, mikä mahdollistaa perustellut poliittiset päätökset.

Mihin aihepiireihin KAISU keskittyy?

KAISUn keskiössä ovat taakanjakosektorin päästövähennystoimet. Näihin kuuluvat seuraavat osa-alueet:

1. Liikenne:

- Kestävän liikenteen edistäminen, kuten pyöräilyn ja joukkoliikenteen tukeminen.
- Sähköisten ja vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintatuet.
- Biokaasun ja uusiutuvien polttoaineiden jakeluinfran kehittäminen.

2. Asuminen:

- Fossiilisista polttoaineista luopumisen tukeminen lämmityksessä.
- Energia-avustukset ja energianeuvonnan tehostaminen.
- Energiatohokkuuden parantaminen rakennuskannassa.

3. Työkoneet:

- Biopolttoaineiden jakeluvaihtoehtojen nostaminen.
- Vähäpäästöisten työkoneiden hankintatuet.

- Päästöttömien työmaiden edistäminen Green Deal -sopimuksilla.

4. Jätehuolto ja F-kaasut:

- Jätteiden lajittelun ja kierrätyksen tehostaminen.
- HFC-kaasujen käytön rajoitukset ja korvaavat teknologiat.

Asumiseen liittyen vuoden 2025 KAISUun on suunniteltu esimerkiksi seuraavia politiikkatoimia, joilla voitaisiin kehittää asumisratkaisuja energiaystävällisemmiksi. 1) Avustuksia pientaloille helpottamaan fossiilisista öljy- ja kaasulämmityksistä luopumista, 2) Asuinrakennusten energia-avustus, 3) Kevyen polttoöljyn bio-osuuden korotus, 4) Energianeuvonnan tehostaminen, 5) Energiakatselmusten ja –sopimusten rahoitus

KAISUn toimeenpano ja seuranta

KAISUn toteutusta seurataan säännöllisesti, ja tulokset raportoidaan vuosittain ilmastovuosikertomuksessa. Kertomus antaa kokonaiskuvan eri sektorien päästökehityksestä ja politiikkatoimien vaikutuksista. Seurantaan kuuluu esimerkiksi päästövähennysten etenemisen analyysi, politiikkatoimien toimeenpanon arviointi ja tarvittaessa uusien toimenpiteiden esittäminen.

KAISU on ratkaiseva työväline Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Sen avulla voidaan määrittää tehokkaat ja sosiaalisesti oikeudenmukaiset keinot, jotka tukevat siirtymää kohti hiilineutraaliutta. Tulevan KAISUn valmistelussa on keskeistä ottaa huomioon paitsi päästövähennystavoitteet myös toimenpiteiden sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset. Tarvitaan johdonmukaista suunnittelua, laajaa yhteistyötä ja riittäviä resursseja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Muistion lähteet

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma: Kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa 2035. Ympäristöministeriö. Saatavissa <
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164186/YM_2022_12.pdf?sequence=4&isAllowed=y>

KAISU sidosryhmätilaisuus 30.9.2024. kooste. Saatavissa <
<https://ym.fi/hankesivu?tunnus=YM033:00/2024>>

KAISU taustamuistio, marraskuu 2024.

¹ ChatGPT 4o, Team-versio 16.1.2025, OpenAI